

14. Kultur og turisme

Øresundsregionen er Nordens største metropolregion og sammenknytter samtidig Danmark og Sverige. Dette giver en særlig kulturel styrke og mangfoldighed i mødet mellem to landes beslægtede, men dog forskellige sædvaner og sprog. Dette indebærer også en række udfordringer og muligheder for en kultur, der skal fungere på tværs af Øresund og skabe en fælles identitet for hele regionen.

Øresundsregionens identitet præges af en øget mangfoldighed, åbenhed og tilgængelighed. Kendskabet til regionen og samhø-

righedsfølelsen er i øjeblikket større på den svenske end den danske side af Øresund. Hele 79 procent af svenskerne identificerer sig helt eller delvist med Øresundsregionen, mens det kun gælder 44 procent af danskerne¹. Men den fælles identitet styrkes gennem mange forskellige kulturelle samarbejder på tværs af Øresund, som f.eks. det fælles netværk for Øresundsregionens museer. Hvad angår kulturområdets betydning, så prioriterer borgerne det ganske vist ikke så højt som andre områder, men det er til gengæld her deres tilfredshed er størst¹.

Kultur er identitet, vaner og udtryk og kultur indgår i skabende og forbrugende aktiviteter og i relation til erhvervsliv og arbejdsmarked. Et spændende kulturliv er også en væsentlig faktor når virksomheder vælger lokalisering.

Kultur kan være vanskelig at definere og sætte tal på, alligevel beskriver dette afsnit omfanget af kulturbeskæftigede og kultur-

¹Nätverksbaserad urban innovation, Øresundsregionen version 3.0, Underlag till IBU:s projekt om Øresundsregionens kvalitet, identitet och framtid, Oxford Research, 2009.

Kulturbeskæftigede 1.1.2007 (1.000)

	Beskæftigede i alt	heraf	heraf kerne	Kultursektoren i procent	Kerneaktiviteter i
	16-64 år	kultursektoren	aktiviteter i kultur	af beskæftigede i alt	procent af beskæftigede i alt
Øresundsregionen	1.747	54	23	3,1	1,3
Øresund DK	1.237	42	18	3,4	1,5
heraf Region Hovedstaden	905	40	17	4,4	1,9
heraf Region Sjælland	332	2	1	0,6	0,3
Øresund SE	510	12	5	2,4	1,0
Danmark	2.710	78	33	2,9	1,2
Sverige	4.197	107	44	2,5	1,0
Stockholms län	979	49	20	5,0	2,0

Kilde: Øresundskomiteen. Egne beregninger baseret på data fra Danmarks Statistik og SCB.

forbruget. Også turisme inddrages fordi den indgår i forbruget og udvekslingen af kultur.

Kulturbeskæftigelsen

Tilsammen i Danmark og Sverige er der hhv. 78.000 og 107.000 beskæftigede i kulturelle brancher. Af dem arbejder 54.000 eller 29 procent i Øresundsregionen. I forhold

til den samlede beskæftigelse i Danmark og Sverige svarer kultursektoren til hhv. 2,9 og 2,5 procent. Ud af Øresundsregionens 1,75 mio. beskæftigede er 3,1 procent beskæftiget inden for de kulturelle brancher. I Region Hovedstaden og Stockholms län når andelen op på 4 til 5 procent

Kultursektoren i bred forstand omfatter her alle brancher, der opfattes som kulturrelevante. Eurostat opgør for EU25 andelen af beskæftigede ved kultur til 2,5 procent, for Danmark 3,1 procent og Sverige 3,3 pct². Ifølge Kulturministeriet havde Danmark i 2003 64.000 kulturbeskæftigede.

²Eurostat, EU Labour Force Survey, 2005

Øresundsregionens kulturbeskæftigede 1.1.2007 (1.000).

Kulturelle brancher	Samtlige beskæftigede	heraf i kulturelle kerneaktiviteter I alt			Kulturelle kerneaktiviteter	
		I alt	Øresund DK	Øresund SE	Øresundsregionen	Stockholm län
					Andel af DK og SE i alt (Pct)	
		Antal beskæftigede (1.000)				
Aviser og bøger	13,9	5,7	4,3	1,5	31	23
heraf Dagblade	5,6	2,8	2,0	0,8	26	15
heraf Udgivelse af ugeblade	3,4	1,6	1,2	0,4	42	44
Design	13,0	4,8	3,8	1,0	31	27
heraf Arkitektvirksomhed	4,6	2,4	2,0	0,4	36	21
Kunst og kultur i øvrigt	27,0	12,8	10,1	2,7	30	26
heraf Film og video	5,0	2,1	2,0	0,1	50	30
heraf Tv- og radiovirksomhed	5,1	2,7	2,4	0,4	29	35
heraf Kunstnerisk virksomhed	4,7	1,6	1,1	0,5	28	31
heraf Folkebiblioteker	3,7	2,8	2,1	0,8	28	10
heraf Museer	3,1	1,2	0,8	0,4	25	22
I alt	53,9	23,4	18,2	5,2	31	26

Kilde: Danmarks Statistik og SCB. Øresundskomiteens beregninger

Turisme indgår ikke i tallene for kulturbeskæftigede, men i Øresundsregionen er der omkring 15.000 beskæftigede ved hoteller og 45.000 ved restauranter. Dertil kommer et stort antal beskæftigede ved turismerelevante transportbrancher.

Inden for de kulturelle brancher er det kun en mindre del, der er beskæftigede ved kulturelle kerneaktiviteter. Antallet af beskæftigede ved kulturelle kerneaktiviteter er svært at beregne på tværs af danske og svenske data, men der er antagelig omkring 23.000 i Øresundsregionen (se tekstboksen på sidste side i dette afsnit for definition af kerneaktiviteter). Det svarer til at 31 procent af alle med kulturelle kerneaktiviteter i Danmark og Sverige har deres arbejde i Øresundsregionen.

Koncentrationen i Øresundsregionen er stor, hvad gælder udgivelse af bøger og ugeblade samt fremstilling af film og video. Her har Øresundsregionen 40-50 procent af alle beskæftigede i Danmark og Sverige.

Kulturforbruget

Forbruget af kultur består dels af borgernes udgifter til forbrug, dels af de midler som det offentlige bidrager med. I Sverige bidrager stat, len og kommuner med næsten en tredje del af de samlede udgifter til at producere og forbruge kultur. Generelt brugte det offentlige i Danmark 1,5 procent og i Sverige 1,1 procent af bruttonationalproduktet i 2007 på formål inden for kultur, sport, fritid og religion³. Borgernes udgifter til kultur udgør i øvrigt omkring en fjerde del mere af det private forbrug i Danmark og Sverige end i EU-landene generelt⁴.

Det private forbrug er opgjort som borgernes udgifter til deltagelse i kultur- og fritidsaktiviteter samt udgifter til anskaffelse og forbrug af kultur og medier.

I Øresundsregionen bruger husstandene årligt 27 mia. DKK på kulturformål og det

svarer til 17.000 DKK pr. husstand, hvilket igen svarer til 7 procent af husstandenes samlede udgifter til forbrug. Udgifterne til kultur, men også til forbrug i det hele taget er størst på den danske side af Øresund, men andelen der bruges til kultur er ret ens på begge sider af sundet. Hele 84 procent af husstandenes samlede kulturforbrug går til anskaffelse og forbrug af kultur og medier, mens kun 9 og 7 procent af kulturforbruget går til henholdsvis aktiv og passiv deltagelse (f.eks. henholdsvis at spille fodbold og gå i biografen). På den svenske side har fordelingen af kulturforbruget dog større vægt på aktiv deltagelse i kultur, fritid og sport.

Bemærk at forbrugstallene skal fortolkes med stor forsigtighed, da de er baseret på relativt få observationer. De er dels baseret på stikprøver i de to lande og dels sammenvejet ud fra forskellig husstandsstruktur. Aktivitetsudgifterne er endvidere påvirket af en offentlig subsidiering som er forskellig i de to lande.

³Nordic Statistical Yearbook 2009

⁴Eurostat, Household Budget Survey – EU-15

Mens par med børn bruger 23.000 DKK om året på kultur så bruger enlige uanset om de har børn kun 13.000 DKK. Enlige uden børn bruger relativt mest på kultur, især TV og medier. Enlige med børn bruger relativt mest på aviser og blade, mens aktiv deltagelse er mest udpræget for par uanset om de har børn.

Kultur i øvrigt

I Øresundsregionen er der årligt over 7 mio. besøgende på regionens museer og kunsthaller. I forhold til indbyggertallet svarer det til 2 besøg årligt, hvilket svarer til gennemsnittet for Danmark og Sverige. Men i Stockholms län besøges museerne dobbelt så ofte. Der er årligt omkring 2 mio. teaterbesøg i Øresundsregionen. I Region Hovedstaden

er der næsten et teaterbesøg pr borger, mens der i Øresund SE kun er 0,3. Selvom danskere og svenskere går næsten lige ofte i teatret er borgerne i Øresundsregionen under ét noget sjældnere i teatret end de er i Stockholms län. Danskerne er lidt hyppigere biografgæster end svenskerne. Med godt 8 mio. biografbesøg om året er Øresundsregionen relativt på højde med Stockholms län.

Kulturforbrug i Øresundsregionen pr år 2004-2006

	Øresund DK	Øresund SE	Øresunds- regionen i alt	Stockholms län
Antal husstande (1.000)	1152	478	1630	801
	1.000 DKK			
Forbrug pr. husstand i alt	277	202	255	233
Forbrug pr. husstand til kultur i alt	18	13	17	14
Åktiv deltagelse i kultur, fritid og sport	1	2	2	2
Passiv deltagelse i kultur, fritid og sport	1	1	1	1
Ånskaftelse og forbrug af kultur og medier heraf	16	10	14	11
Aviser og magasiner	2	2	2	1
Bøger	1	1	1	1
TV og medie-/dataudstyr mv.	9	5	8	6
Licens, leje af udstyr	4	2	3	3
	Procent			
Åndel af samlet forbrug til kultur	7	6	7	6

Kilde: Danmarks Statistik og SCB. Øresundskomiteens beregninger

Antallet af bogudgivelser er både i Danmark og Sverige på ca. 2,5 pr. 1.000 indbygger, men svenskerne læser hyppigere aviser end danskerne. Således distribueres der 361 betalingsaviser pr 1.000 svensker mod kun 212 pr. 1.000 dansker. Brugen af biblioteker viser at danskerne er større boglånere end svenskerne, idet hver dansker årligt låner ni bøger på biblioteket mod svenskernes seks. Folkebibliotekerne i Øresundsregionen udlåner årligt 32 mio. bøger og hver borger i regionen låner i gennemsnit ni bøger. Det er væsentligt over udlånet på fem bøger pr. borger i Stockholms län.

Befolkningens brug af folkebiblioteker 2008

	Antal bogudlån	Udlån pr 1.000 indbyggere
	1.000	
Øresundsregionen	32.495	8,8
Øresund DK	24.341	9,8
heraf Region Hovedstaden	17.768	10,7
heraf Region Sjælland	6.573	8,0
Øresund SE	8.154	6,8
Danmark	50.472	9,2
Sverige	58.264	6,3
Stockholms län	8.955	4,6

Kilde: Styrelsen for Bibliotek og Medier (DK) og Statens Kunstråd (SE)

Tilfredshed med de kulturelle faciliteter

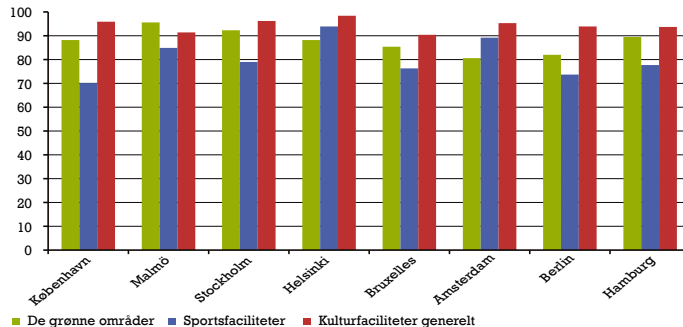
Eurostats enqueter om borgernes tilfredshed viser at borgerne i københavnsområdet er meget tilfredse med kulturlivet, men utilfredse med sportsfaciliteterne. Malmöborgerne er især tilfredse med de grønne områder. Tilfredsheden med kulturfaciliteterne generelt i de to byer ligner nogenlunde den, der gælder i andre nordeuropæiske storbyer.

Befolkningens kulturelle aktiviteter 2008

	Museer			Teatre (statsstøttede)			Biografer	
	Antal	Antal besøg	Besøg pr indbygger	Antal opførelser	Antal besøg	Besøg pr indbygger	Antal besøg	Besøg pr indbygger
		1.000			1.000		1.000	
Øresundsregionen	137	7.114	1,9	9.090	1.943	0,5	8.350	2,3
Øresund DK	113	5.202	2,1	6.951	1.613	0,7	6.530	2,7
heraf Region Hovedstaden	68	4.374	2,6	6.170	1.523	0,9	5.400	3,3
heraf Region Sjælland	45	827	1,0	781	90	0,1	1.130	1,4
Øresund SE	24	1.912	1,6	2.139	330	0,3	1.820	1,5
Danmark	277	10.676	1,9	10.676	2.197	0,4	12.121	2,2
Sverige	213	18.466	2,0	21.720	3.254	0,4	15.256	1,7
Stockholm län	58	8.434	4,3	7.398	1.415	0,7	4.910	2,5

Kilde: Danmarks Statistik og Statens Kunstråd (SE). Opgørelsesår Teatre (SE) 2006 og Biografer (DK) 2007

Borgernes tilfredshed med kulturelle faciliteter mv. 2006 (Indeks max=100)

Kilde: Urban Audit 2007

Turisme

I Øresundsregionen var der i 2008 10 mio. overnatninger på hoteller mv. (med mindst 40 senge). Det svarer til at Øresundsregionen trods sin geografisk relativt lille udstrækning står for 23 procent af Danmarks og Sveriges overnatninger. Der var 7,3 mio. overnatninger på Øresund DK (hvoraf et svagt faldende tal i 700.000 svenske), mod 2,7 mio. i Øre-

sund SE (hvoraf et kraftigt stigende, men beskedent tal på knap 100.000 danske). Siden år 2000 er antallet af overnatninger steget i Sverige med 20 procent og i Danmark med 11 procent Øresundsregionen har haft 17 procent flere overnatninger, men væksten er kun i antal indenlandske turister. Omkring en tredie del af overnatningerne i Øresundsregionen er fra andre lande end Danmark

og Sverige. Samlet set har regionen fra 2000 til 2008 mistet 9 procent af sine turister fra ikke-europæiske lande og væksten fra resten af Europa er beskedent. Den ringe internationale vækst har især ramt Københavnsområdet. Regionen råder over 68.000 hotelsenge mv. hvoraf 24.000 i Københavnsområdet⁵. Der har siden år 2000 været en kraftig vækst i hotelkapaciteten, især i den danske del af regionen og i København, hvor antallet af senge er øget med omkring 50 procent.

En undtagelse fra stagnationen i den internationale turisme er antallet af krydstogsturister. På blot 8 år er krydstogtpassagerertallet tredoblet og København er den største krydstogthavn i Østersøen. Øresundsregionens metropol København blev i 2009 besøgt af 620.000 krydstogtpassagerer, hvoraf halvdelen var passagerer, der steg af eller på. Krydstogtpassagererne genererer en omsætning på 1 mia. DKK⁶.

⁵Danmarks Statistik og SCB

⁶Wonderful Copenhagen

Også som international konferenceby ligger København pænt placeret, senest som værtsby for klimatopmødet COP15 i december 2009. Trods årligt omkring 100 kongresser er København kommet i hård konkurrence fra Østeuropa og Asien og i 2007 røg byen ned på en 23. plads på verdensranglisten, hvor den i 2004 var på en 6. plads⁷.

Kommentarer til statistikken

Det er meget vanskeligt statistisk at afgrænse, hvad der bør betragtes som kulturelle brancher og dermed som kulturbeskæftigelse. I opgørelsen her medtages fremstilling af aviser og bøger mv., designvirksomhed (herunder arkitekter, fotografer, formgivning samt forskellige services omkring kongresser og messer mv. Dertil kommer film og TV/radio, kunstnerisk virksomhed, drift af teatre mv. og museer mv. samt folkebiblioteker.

Blandt de beskæftigede ved kulturelle brancher omfatter de beskæftigede ved kulturelle kerneaktiviteter kun dem med særlige jobtyper (skabende specialistfunktioner). F.eks. for avisfremstilling omfatter de kun journalister og ikke receptionister. Opgørelsen er baseret på stillingsbetegnelsen DISCO. Opgørelserne for Danmark medregner tilsyneladende alt for få beskæftigede i kulturelle kerneaktiviteter. For trods alt at kunne sammenstille de danske og svenske data er de danske data skønnet ved at benytte svenske data for andelen af beskæftigede i kerneaktiviteter i hver branche.

⁷Optællingen inkluderer arrangementer, der varer mindst tre dage med mindst 300 deltagere, heraf mindst 40 procent er fra udlandet og mindst fem nationaliteter er repræsenteret. Kilde: Mandag Morgen 2008:44 og Union of International Associations.

